

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Марина Чижевська

канд.екон.наук, доцент

завідувач кафедри економіки, менеджменту та маркетингу

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

Олександра Кузьменко

канд.економ.наук, доцент

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

Однією з проблемних тем сучасних наукових дискусій є глобалізація як один із найбільш впливових та значущих чинників розвитку людської цивілізації [1, с. 101], в межах якої взаємодіють різноспрямовані тенденції. Глобалізація породжує необхідність створення нового світового порядку для розв'язання спільних проблем та є позитивною рушійною силою, яка відкриває нові можливості. За такої умови відбуваються системні зрушення в соціально-економічних процесах розвитку світу, що сприяють прискоренню економічного зростання й модернізації. Водночас глобалізація породжує нові суперечності і проблеми у світовій економіці.

Країни світу по різному охоплені процесами глобалізації, оскільки ці процеси, по-перше, змінюють наявну модель економічних, політичних та соціальних відносин між країнами; по друге, сприяють побудові системи міжнародних відносин в умовах єдиного світового економічного простору.

Війна РФ проти України стала однією з причин змін у світоустрої, руйнації встановлених міжнародних зв'язків і порядків. Це вплинуло і на основні глобалізаційні процеси, що проявляються під час перегляду наявних правил, бізнес-моделей, логістичних маршрутів, переосмисленні розроблених стратегій розвитку [2].

Війна знищує потенціал України. Саме сьогодні, в умовах динамічних глобалізаційних процесів країна втрачає людський капітал, ресурси, потужності, інфраструктуру, фінанси. Таке явище, як війна, створило і певні можливості для України, зокрема в контексті переорієнтації на нові ринки, пошуку більш надійних союзників і торговельних партнерів на теренах

глобального економічного простору, а також зниження залежності від країни-агресора. Основним наслідком від війни, не залежно від того, як її детермінувати – чи то як події, що спричиняють безпрецедентне знищення економічної системи України, чи то як можливість для зміни векторів розвитку держави, є втрати. Відповідно, сьогодні перед українською владою стоїть важливе завдання – сформувати оптимальну стратегію відновлення економіки країни в умовах війни, яка уможливить поступовий вихід країни з кризи.

Під час формування стратегії відновлення, необхідно враховувати таке [3]: 1) масштаби воєнних втрат (фінансові втрати, людські втрати, зруйновану інфраструктуру й виробничі потужності, знешкодження природнього потенціалу, зупинку реалізації інвестиційних проєктів, скороченого попиту населення, зруйновану транспортну інфраструктуру, заблоковані порти, запроваджені обмеження на транскордонні валютні платежі, а також звуження спектру, а українських товарів, дефіцит імпорту енергоресурсів); 2) обмеженість джерел, які можуть бути використані для залучення фінансових ресурсів в контексті грошової підтримки процесів відбудови економіки України; 3) зміни у структурі людського капіталу (високий рівень безробіття, масовий відтік кадрів за межі країни та ризик неповернення значної частини громадян, які виїхали за кордон у пошуках тимчасового притулку, а також безпрецедентні зміни балансу робочої сили в регіонах).

Науковці виокремлюють такі основні тренди трансформації глобалізаційних процесів у контексті наслідків повномасштабного російського вторгнення в Україну, як [4, с. 150] суцільна політизація; розпад спільного нормативно-правового, зокрема правозахисного, простору та нормативно-ціннісного порядку: «стратегічна автономізація» ключових акторів світової політики та економіки (США разом із англо-саксонськими країнами, ЄС, Китаю); ізоляція та самоізоляція Росії від низки ключових інституцій («стовпів») європейського та світового порядку постбіполярної доби; тинізація світової торгівлі; виграш компаній енергетичного сектора порівняно з компаніями у сфері високих технологій; тренд до створення альтернативної нинішній, як би паралельної, міжнародної валютно-фінансової системи. Загроза біфуркації світового економічного та фінансового простору. Отже, усе це сприяло розпаду спільного світового нормативно-правового простору, який склався у світі після завершення «холодної війни». А це спричинило потужний негативний вплив на діловий, зокрема інвестиційний, клімат. Таким чином, унаслідок глобалізаційних процесів воєнні конфлікти здатні призвести до суттєвих змін не лише економіки країни, а й значної кількості інших економічних систем.

Список використаних джерел

1. Рогова О. Глобалізація та зміни правової системи України в умовах війни. Публічне право. 2022. № 3 (47). С. 101-109. URL : <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/47/14.pdf>.
2. Гармаш Р. Стратегії розвитку промислових підприємств у світлі глобалізаційних процесів. Академічні візії. 2023. Вип. 17. URL : <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/200/179>.
3. Кузьменко О. К., Ананенко І. В. Особливості використання адаптивних моделей прогнозування у повоєнний період. Ефективна економіка. 2023. № 3. URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1307/1317>.
4. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України : колект. моногр. / за заг. ред. О. О. Борзенко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2022. 264 с.